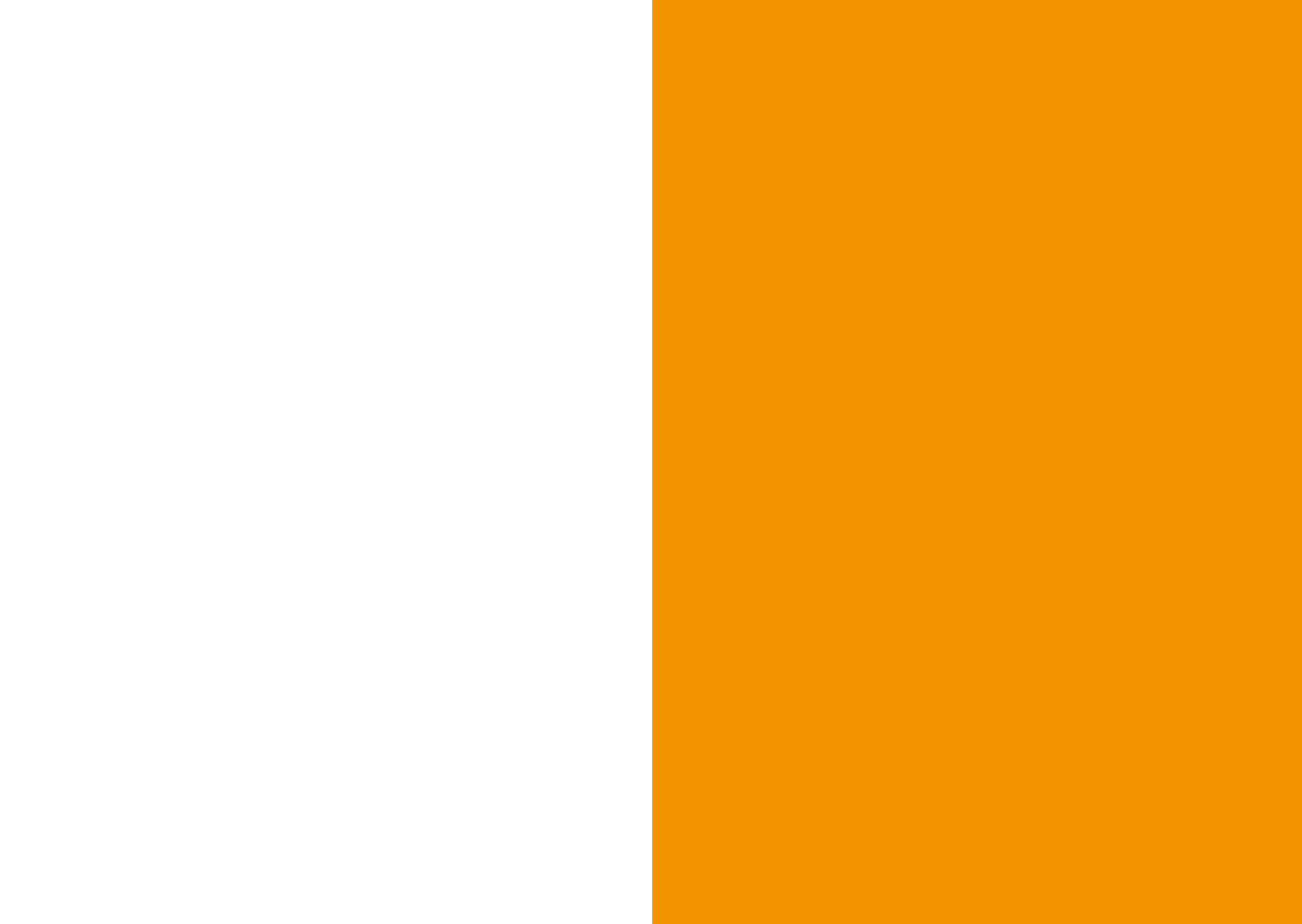

Manifest för kammar**musiken**

Manifest för
kammarmusiken

Förord

KAMMARMUSIKNÄMNDEN har av Kungl. Musikaliska Akademien haft i uppdrag att belysa konstnärliga och organisatoriska aspekter på hur kammarmusiken som konstart ska kunna fortleva, och framför allt, få möjligheter att utvecklas.

Det konstnärligt vidgade fältet – det är där kammarmusiken står idag. Ett utvidgat fält där musikaliska experiment samsas med traditionen. Kammarmusiken finns runt om i landet, fungerar som en konstnärlig näringskammare och rymmer en mångfald uttryck.

Samtidigt är kammarmusikens situation mycket skör och denna skrift tar upp förslag till åtgärder för att stärka dess situation. Vårt perspektiv har varit konstnärens, det vill säga tonsättarens och musikerns. Målet har varit att ringa in och beskriva hur konstnären kan få en större roll i processen att utveckla kammarmusiken och samtidigt få större möjligheter att möta sin publik.

Vi har inte haft för avsikt, eller i uppdrag, att göra en utredning, som ju mer ingående skulle kunna beskriva den faktiska organisatoriska och ekonomiska situation som kammarmusiken befinner sig i. Vi har däremot velat se till att förutsättningarna, både publikt och konstnärligt, ska kunna förbättras för såväl äldre som nutida kammarmusik. Manifestet utgör därför en uppmaning till ett nationellt och samlat konstnärligt ansvarstagande för denna förkonstmusiklivet så centrala konstform.

Marie Samuelsson ORDFÖRANDE

Innehåll

Kungl. Musikaliska Akademien arrangerade i sitt arbete för kammarmusiken hösten 2001 konferensen ”Kammarmusiken blomstrar! Kammarmusiken i kris!”, som ledde till att en första kammarmusiknämnd tillsattes. Hösten 2002 formulerade den uppropet ”Kammarmusiken lever – kammarmusiken i kris” som hösten 2004 följdes av en stor konferens och manifestation med konserter och seminarier under rubriken ”Hör upp! Kammarmusik i nutid”. Det föreliggande manifestet är det tredje steget i KMA:s fokusering på kammarmusiken.

Manifestet är en sammanfattning av de möten den nybildade kammarmusiknämnden kallat till sedan starten för snart två år sedan. Under denna period, mars 2006 till januari 2008, har vi vid olika tillfällen bjudit in och/eller haft kontakt med följande företrädare för musikliv och institutioner:

Karin Dornbusch, musiker och konstnärlig ledare Båstad Kammarmusikfestival

Rita Fröberg, Konsertföreningen Tingsryd

Max Granström, Musikeralliansen

Kenneth Johansson, chef Musik Gävleborg

Ulrika Lind, Kulturrådet

Hasse Lindgren, Kulturrådet

Mats Lindström, studiochef EMS

Henrik Martén, OPENVästra Götalandsregionen och ordförande Svenska sektionen ISCM

Christina Sejmo, Kammarmusikförbundet RSK

Per Svenson, presschef Kulturrådet

Keith Wijkander, huvudsekreterare Kulturutredningen

Fredrik Österling, tonsättare

KAMMARMUSIKNÄMNDENS LEDAMÖTER:

Marie Samuelsson, ordförande

Anders Hultqvist, ledamot

Anna Lindal, ledamot

Anders Loguin, ledamot

George Kentros, ledamot

Maria Eby von Zweighergk, sekreterare

Omslagsbild: Mats Gustafsson, Foto: Christoffer Bergström

Manifest för kammarmusiken 12

Begreppet kammarmusik

Kammarmusikens situation

Åtgärder 16

Kammarmusikens nav

Navets utformning

Framtidsvisioner för kammarmusikens nav 20

Publiken

Att ägna sig åt sin konst

Fördjupning/förlängning av
konstnärligt initierade samarbeten

Festivalerna och kammarmusikföreningarna

Jämställdhet inom kammarmusiken

Utbildningen

En scen för kammarmusiken

Sammanfattning 31

1

TRE KONCENTRERADE musiker i Kungsbacka Pianotrio, ensamma på scenen, spelar Dmitrij Sjostakovitjs andra pianotrio. Allvaret fortplantar sig till publiken i den fullsatta konsertsalen, stämningen är kompakt – musiker och publik gripna av stunden. Känslor av upprymdhet och sorg blandas. Närvaron är stark. Ingen märker längre bullret från trafiken utanför.

2

DAHLSTIERNSKA GYMNASIET i Mellerud, en gymnasieklass på estetiska programmet har samlats för att höra de fyra instrumentalisterna i gruppen Pärlor för svin spela och prata om sin nyskrivna musik. Det blir ett möte, på riktigt. Hur var det? Hur lät det?

”Coolt”, ”det låter som filmmusik” sa gymnasieeleverna.

HANNA HARTMAN spelar på tulpaner, och alla i hörsalen på Moderna muséet lyssnar uppmärksamt, samtidigt som tulpanernas långsamma, gnisslande död ljuder i hennes högtalare via små sensorer placerade på stjälkarna. Mörkt i salen, rött ljus på en sittande, koncentrerad Hanna Hartman. Förbryllande, suggestivt.

3

FÖRESTÄLLNINGEN ”Christinas resa” turnerar runt Sverige och världen; Stockholms Barockensemble spelar tillsammans med Susanne Rydén som flåtar sin sång med Björn Granaths läsning och Hans Nilssons dans. Innan drottningen gör entré samlas ensemblens fem stråkmusiker på sina tidstrogna, sensträngade instrument kring den långhalsade teorben.

Musik bevarad i notskrift alltsedan sent 1600-tal förenar sig med smittande folkmusik.

4

Manifest för kammarmusiken

KAMMARMUSIKEN **UTGÖR** grunden för all konstmusik. Men idag finns det ingen institution som har kammarmusiken som sin uttalade huvuduppgift, trots att många har den som del i sitt uppdrag. Marie Samuelsson, Anders Hultqvist, George Kentros, Anna Lindal och Anders Loguin i Musikaliska Akademiens Kammarmusiknämnd vill med detta manifest beskriva kammarmusikens mångfaceterade väsen och situation, samt presentera en räddnings- och utvecklingsplan. Kammarmusiknämnden föreslår ett kammarmusikens nav, en ny konstnärligt styrd struktur vars ansvar är att främja kammarmusikens konstnärliga utveckling och fortlevnad. Navet skulle organiseras som en oberoende sammanslutning som ger fler tonsättare och musiker möjlighet att verka professionellt inom kammarmusikens breda fält såväl i Sverige som internationellt.

Begreppet kammarmusik

Det vidgade fältet – det är vad kammarmusiken är idag. Ett utvidgat fält där experiment med nya tekniker kan samsas med traditionen. Kammarmusiken finns runt om i landet, fungerar som en konstnärlig näringskammare och rymmer en mångfald uttryck. Den konstmusikaliska kammarmusiken är inte genrebunden, den rymmer allt från medeltida vokalmusik och Beethovenosonater till elektroakustisk musik, improvisation och ljudkonst. Kammarmusiken kan vara såväl nykomponerad som kontinuerligt spelad under flera hundra år. Den är folkbildande till sitt väsen samtidigt som man inom kammarmusikens ramar hela tiden gör nya konstnärliga landvinningar.

Man skulle kunna definiera kammarmusik som all den konstmusik våra orkesterinstitutioner *inte* spelar, allt som inte är symfonisk musik. Gemensamt för de skiftande uttryck som ryms i begreppet kammarmusik är ett musicerande där de deltagande musikerna ansvarar för sin egen unika stämning. Med andra ord en självständig, demokratisk och jämställd konstform där var och en tar eget konstnärligt ansvar för det gemensamma skuldet. Kammarmusiken är inte beroende av orkestermusiken, men man kan konstatera att orkesterkulturen inte vore möjlig utan kammarmusiken – den är uppstånden och hämtar fortsatt såväl konstnärlig som hantverksmässig näring ur den kammarmusikaliska myllan. Kammarmusiken är också lättflyttad och nära sin publik. Den är sitt sammanhang, den är kontakten med publiken. Med sitt personliga tilltal och sin intimitet har den även lätt att nå nya publikgrupper. Kammarmusikens lättörlighet rent fysiskt underlättar samarbeten med andra konstformer.

Ur kammarmusik kan begreppet kammarmusikalisk härledas. Kammarmusikalisk är en positiv och eftersträvarsvärd egenskap. Alla ensembler och orkester typer, stora som små, kan i princip sägas musicera kammarmusikaliskt. Det innebär att musikerna lyckas med att spela lyssnandes, har goda insikter i verkets detaljer, söker kontakt med andra stämmor och ger impulser såväl musikaliskt som visuellt till medspelarna.

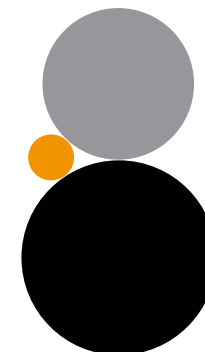
Kammarmusikens situation

Kammarmusiken har en stor och engagerad publik i Sverige, främst tack vare ideella krafter. Det är en publik som präglas både av nyfikenhet och av trofasthet, en publik som gärna följer med på oväntade händelser i musikens värld. Störst och tydligast är publiken vid alla de festivaler med kammarmusik som anordnas runt om i landet. Många av festivalerna lockar också en uttalat ung publik genom sitt orädda sätt att blanda konstgenrer.

Kammarmusiken utvecklas konstnärligt i första hand utanför institutionerna, via de fria musikgrupperna och tonsättarna. Den spelas i kontinuerliga men ofta underfinansierade konsertserier. Den existerar också som källarverksamhet, som "underground" och subkultur – en form som attraherar såväl en yngre publik som musiker från alla genrer. Kammarmusiken närs också av samarbeten mellan institutioner å ena sidan och enskilda ensembler och tonsättare å den andra, men detta sker idag i en alldeles för liten utsträckning. Trots de många festivalerna och den reguljära verksamhet som manifesterar kammarmusikens bredd finns det alldeles för få professionella scener där avancerade kammarmusikprojekt har en avsättning. Det saknas helt enkelt utrymme och ekonomiska resurser för en långsiktig utveckling av konstnärlig spetskompetens inom kammarmusiken. Kammarmusikens situation är mycket skör.

Vill Sverige ha en hög nivå på musiklivet, och en konstnärlig utveckling av kammarmusikkonsten så är det nödvändigt att fler professionella musiker och tonsättare kan ägna sig åt sitt utövande under längre sammanhållande perioder. Idag är detta knappast möjligt.

De statliga medlen till musiklivets orkestrar, länsmusikorganisationer och fria grupper uppgår till närmare en halv miljard kronor, och av dessa går mindre än en procent till de fria grupper som ägnar sig åt kammarmusik i vid mening (källa KR 2007). Det är dessutom en försvinnande liten del av de offentliga medel som satsas på konstmusik som specifikt går till kammarmusiken, trots att den ingår i de anslagsmottagande institutionernas uppdrag. Eftersom kammarmusiken är förhållandevis billig att iscensätta, jämfört med de resurser t ex orkesterkonserter kräver, är den oerhört kostnadseffektiv - man skulle kunna få betydligt mer för pengarna! En förhållandevis liten omfördelning av medel skulle leda till en betydligt större kammarmusikalisk aktivitet. Som belysande räkneexempel kan nämnas att en miljon kronor räcker till att hålla en ensemble på fyra personer igång under åtminstone sju månader, medan samma miljon täcker lönerna för en symfoniorkester under högst fyra dagar.

- LÄNSMUSIKEN
- ORKESTRAR
- KAMMARMUSIKEN

Åtgärder

SOM KONSTFORM är kammarmusiken i stort behov av ett samlat konstnärligt ansvarstagande och ett professionellt arrangörsled. Det behövs just en samlande kraft som har som sitt uppdrag att ta ett övergripande nationellt ansvar för kammarmusiken, något som idag saknas.

Kammar- musikens nav

Vad kammarmusiken behöver är ett nav, en konstnärligt styrd struktur sprungen ur det fria musiklivet till vilket regionala kammarmusikarrangörer och scener knyts i samverkan. Navet skulle också samarbeta med redan etablerade fristående och ideella nätverk. Navets huvuduppgift skulle vara att:

på en hög konstnärlig och professionell nivå ansvara för och driva kammarmusikaliska projekt och produktioner, och samtidigt ansvara för att dessa framförs och uppmärksammas såväl runt om i landet som internationellt.

Navet skulle dessutom främja:

- kontakten med publiken via nya mötesplatser, informationsteknik och media
- att professionella musiker och tonsättare kan utöva och leva på sin konst
- nydanande samarbeten mellan tonsättare och musiker i olika genrer
- att barn och skolorungdom får en chans att möta kammarmusiken
- samarbeten med konstnärer från andra konstområden
- framväxandet av starka arrangörer ur nuvarande festivaler och föreningar
- jämlikhet och jämställdhet bland såväl arrangörer som konstnärer
- internationellt samarbete och utbyte
- återväxten bland yngre musiker och tonsättare via samarbeten med grundskola, kulturskola, folkhögskolor och musikhögskolor
- att ny konstmusik möter äldre tiders kammarmusik och att insikterna i tidigare epokers kammarmusik fördjupas.

Denna kammarmusikaliska grundforskningsmiljö skulle likt en konstnärlig påtryckare kunna bidra till de stora musikinstitutionernas konstnärliga utveckling. Navet skulle också vara en betydelsefull del av ett fruktbart samspel mellan det icke-institutionella musiklivet och institutionerna, och indirekt förbättra möjligheterna till stöd för det fria musiklivet även från kommunalt och regionalt håll. Navet skulle verka i linje med viktiga nu rådande stödformer, som t ex bidrag till musikergrupper och beställningsverksstöd.

Navets utformning

Förslaget är att inrätta ett nav, en för musiklivet ny *icke-hierarkisk* samverkansform.

- Navets finansiering möjliggörs via omfördelning av befintliga bidrag och medel till musiklivet, en finansiering som omfattar både produktionsbudget och en budget för administration.
- Navet organiseras som en sammanslutning av goda krafter för kammarmusiken, där ledamöterna i det konstnärliga rådet/styrelsen byts ut kontinuerligt (t ex vart tredje år) och där verksamheten drivs av en konstnärlig ledare.
- Navets konstnärliga ledare har till sin hjälp ett mindre kansli som ansvarar för drift, marknadsföring och produktion.

- Navets konstnärliga råd/styrelse utgörs av engagerade personer från skilda delar av musiklivet; representanter för musiker, tonsättare, arrangörer samt andra starka konstnärliga profiler från hela kulturlivet som kan bidra med kunskap och erfarenhet.
- Navet fungerar som en obunden kraft i det redan etablerade musiklivet, en samlande resurs för kammarmusikens fortlevnad och utveckling. Denna flexibilitet och den öppna kontakten med det fria musiklivet är livsnödvändig för det konstnärliga resultatet.
- Navet har som centrala uppgifter att främja samarbete och starkt förankra kammarmusik i hela landet. Eftersom majoriteten av Sveriges frilansande musiker och tonsättare bor i Stockholm med omnejd, ter det sig naturligt att placera ett kammarmusikens nav där.

Framtidsvisioner för kammarmusikens nav

ETT FUNGERANDE kammarmusikens nav, i kombination med en nödvändig etablering av professionella arrangörer och bättre möjligheter för fria grupper och tonsättare att få ekonomiskt stöd, skulle ge kammarmusikområdet goda förutsättningar att utvecklas och nå nya och bredare lyssnargrupper.

Publiken

Kammarmusikens nav skulle:

- verka för en professionell samordning av konsertprojekt och turnéer formade av musikers och tonsättares egna initiativ, i samarbete med andra arrangörer och producenter
- arbeta aktivt för att öka kontaktytorna med publiken genom att vidareutveckla scener, finna nya mötesplatser och bättre nå ut via informationsteknik och media.

Kammarmusiken har en intresserad publik i Sverige, främst tack vare ideella arrangörskrafter. En stor publik följer de renodlade kammarmusikfestivalerna, som främst sker sommartid, men hittar också till mer genreblandande festivaler som speglar vår tids kammarmusik. Publiken möter dessutom kammarmusik på konserter förmedlade av Rikskonserter, länsmusiken och landets över hundra ideellt arbetande kammarmusikföreningar. Men publiken skulle kunna växa och bli än bredare i sin åldersfördelning, där finns en stor inneboende potential.

Konstformen kammarmusik är för närvarande mycket sårbar. För att överhuvudtaget hålla sig levande och kunna möta sin publik får kammarmusiken förlita sig på hårt arbetande ideella krafter, såväl på det konstnärliga planet som i arrangörsleden.

Vad som krävs för utveckling och bredd är att frilansande musiker och tonsättare ges fler och bättre möjligheter till samordning av konserter och turnéer samt att dessa aktiviteter marknadsförs professionellt på alla nivåer.

Informationstätheten utvecklas ständigt via exempelvis internet och webbaserad massmedia samt via privata och offentligt finansierade kanaler i radio/tv. Även genrer som arbetar i en undergroundkultur kan här bilda sig nya rum. Detta faktum borde ses som en möjlighet och vara en självklar plattform för såväl nyproducerad som äldre kammarmusik.

Förbättringar och nytänkande både vad gäller information om kammarmusik och om dess konsertutrymme är nödvändiga för att skapa nya platser där konstarten kan möta sin publik. Medier som svt/sr och andra privat finansierade aktörer kunde ligga betydligt mer i framkant då det gäller nyskapande alster tex inom bild/musik/ljudkonst.

Navet skulle initiera och möjliggöra projekt via nya informationskanaler. Navet skulle också stimulera produktionsbolag att arbeta med t ex kortfilms- och webbprojekt inom kammarmusikområdet såväl som med andra gränsöverskridande samarbeten mellan konstformer.

Att ägna sig åt sin konst

Kammarmusikens nav skulle verka för:

- att fria musikgrupper kan fördjupa sitt samarbete och profilera sin konstnärliga särart
- genreutvecklande nybeställningar, och att dessa inte bara uruppförs utan även ingår i turnéer
- att professionella musiker och tonsättare kan utöva och leva på sin konst.

Långsiktighet är ett mycket viktigt begrepp när man talar om konstnärlig fördjupning och utveckling inom alla konstarter. Intressant i det avseendet kan vara en enkel jämförelse mellan de fria musikgrupperna och landets fria teatergrupper. De fria teatergrupperna tilldelas i storleksordningen 6% av alla statens resurser inom teater, medan de fria musikgrupperna inom konstmusik, jazz-, folk- och världsmusik delar på ett riktat stöd som utgör 2% av statens totala satsningar på musikområdet (källa KR 2002). Fria teatergrupper har naturligt nog ofta egna scener, men också möjligheter att anställa producenter och få kommunala bidrag. Man arbetar tillsammans i längre perioder där man

fördjupar sig i en och samma produktion. Arbets sättet inom det fria musiklivet är annorlunda. De flesta kammarmusikgrupper i Sverige är projektensembler. Det betyder att man samarbetar under korta perioder och oregelbundet, inför konserter och eventuella turnéer. Man ges sällan eller aldrig tid till att utveckla samspel och förfining i de fria musikgrupperna. Bristen på tid och medel innebär också att utforskandet av nyskapande former kan utebli liksom möjligheterna att bedriva genreöverskridande samarbeten.

För att kammarmusiken som konst ska växa och vara konkurrenskraftig också i internationell jämförelse måste de tonsättare, musiker och ensembler som ger musiken liv få möjlighet att på djupet ägna sig åt sin konst.

Navet skulle ställa samman resurser och satsningar på fria grupper och tonsättare, och därmed medverka till en professionell syn på kammarmusiken som konstform.

**Fördjupning/
förlängning av
konstnärligt
initierade
samarbeten**

Kammarmusikens nav skulle:

- uppmuntra samarbeten mellan kammarmusik och andra konst- och mediaområden
- verka för nydanande samarbeten mellan musiker och tonsättare i olika genrer
- förvalta och utveckla traditioner.

Konstnärlig utveckling för tonsättare och musiker uppstår inte automatiskt. En väg att gå är att erbjuda större möjligheter till samarbeten över genregränser och invanda spår. Idag förekommer sådana i en blygsam omfattning, via stöd från Konstnärsnämndens samarbetsprojekt mellan tonsättare och musiker. Dessa samarbeten anses ofta som konstnärligt spännande och nyskapande. Det som utmärker projekten är att initiativet till ansökningarna kommer från konstnärerna själva och att satsningarna granskas av sakkunniga bedömare hos Konstnärsnämnden. Även Kulturrådet hanterar sedan 2007 bidrag som fria grupper och konstnärliga institutioner kan söka för samverkan med tonsättare. Genom att på detta sätt stimulera det konstnärliga initiativet får man en hög konstnärlig halt per satsad krona. Budgeten för dessa projekt kunde därför med fördel utökas.

Den enda nackdelen är att fördjupningen i de samarbeten som blir lyckade inte har möjlighet att utvecklas och förlängas. Till detta räcker inte medlen.

Navet skulle fungera som en länk mellan dessa projekt och arrangörerna, och på så sätt förlänga och fördjupa framgångsrika samarbeten.

Kammarmusikens nav skulle:

- verka för framväxandet av professionella kammarmusikarrangörer och regionala centra
- initiera samarbete och utbyte med internationella kammarmusikfestivaler.

Det konstnärligt vidgade fält som kammarmusiken utgör framstår som uppenbart när man tänker på de många festivaler av olika bredd och storlek som existerar runt om i Sverige, inte minst sommartid. Det är främst på sommaren våra musiker får möta sin publik och kan levandegöra en kammarmusiktradition som andra tider på året går på sparlåga. Publiken strömmar till dryga tjugotalet sommarfestivaler som hålls runt om i vårt land; från Falsterbonäs och Båstad i söder via platser som Lyckeby, Kalv och Sandviken till Pite Älvdal i norr. Andra delar av året ges GAS-festivalen, MADE, COMA-festivalen och Stockholm New Music som är andra exempel på festivaler med kam-

**Festivalerna och
kammarmusik-
föreningarna**

marmusikaliskt innehåll. Vissa av festivalerna har en sådan ekonomi att de kan bekosta organisation och medverkande. Men i flera festivaler sker en stor del av arbetet på ideell basis och musiker och/eller tonsättare står själva för instiftande, drift och konserter.

Landets över hundra kammarmusikföreningar, organiserade genom kammarmusikförbundet RSK, utgör ett finmaskigt nät av kontaktpunkter mellan den levande musiken och publiken. Föreningarna lägger ner ett stort ideellt arbete på att anordna konserter, med visst stöd från kommuner och det statliga arrangörsstöd som RSK fördeklarar. Detsamma gäller de arrangörer som koncentrerar sig på den nutida konstmusiken, organiserade i riksförbundet RANK.

Samhället kan inte i det långa loppet förlita sig på den visserligen starka drivkraft som musiker och ideella arrangörer besitter. Det måste byggas stadiga grunder att stå på för att kammarmusiken ska befästas som det viktiga konstområde den är. En satsning på arrangörer skulle dessutom medföra bättre möjligheter till internationellt utbyte och samarbete.

Navet skulle bistå vid utvecklandet av professionella och starka arrangörer ur livskraftiga festivaler och kammarmusikföreningar. Professionella arrangörer som kunde arbeta kontinuerligt, i samarbete med hemmaregioner och med internationella festivaler och organisationer.

Kammarmusikens nav skulle:

- initiera projekt som ökar jämställdheten såväl bland tonsättare och musiker som i arrangörsleden.

Jämställdhetsutredningen satte upp målet: ”40/60, döda och levande – följ eller förklara”. Detta gäller alla kulturinstitutioner. Inom konstmusikscenen krävs insatser för att nå målet, här är den manliga dominansen fortfarande påtaglig. Staten har efterlyst projekt som leder till förändring. Navet skulle vara samordnande och ha jämställdhet som en integrerad och självklar fråga i hela sin verksamhet.

Kammarmusikens nav skulle verka för att:

- unga musiker och tonsättare på musikhögskolenivå involveras i olika kammarmusikprojekt
- stimulera projekt med fokus på skapandet och framförandet av de nyare konstmusikaliska genrerna i kultur- och grundskolan.

Kammarmusiken har alltid spelat en central roll i utbildningen av musiker och tonsättare på våra musikhögskolor. Allt musicerande utgår från det kammarmusikaliska och under senare år tycks också kammarmusikens roll ha stärkts. Ett av många uttryck för detta är kammarmusik-festivalen ”KoM och Hör” som anordnas på Kungl.

**Jämställdhet
inom kammarmusiken**

Utbildningen

Musikhögskolan i Stockholm. Initiativet togs av lärare och studenter och det är studenterna som planerar och genomför festivalen. Det faktum att alla är med och spelar gör många slags kombinationer genomförbara. Ett liknande festivalinitiativ finns vid Högskolan för Scen och Musik i Göteborg genom SIRENFestivalen som tonsättar- och musikerstudenterna själva arrangerar som en del i sin utbildning. Även vid landets övriga musikhögskolor har kammarmusiken en stark ställning, vilket bland annat manifesteras i de många offentliga konserter som arrangeras. Detta engagemang för kammarmusiken står i skarp kontrast till den verklighet som möter studenterna ute i musiklivet. Risken är att kammarmusik blir något man bara ägnade sig åt under utbildningen.

Kammarmusiken är också central för barn och ungdomar som undervisas vid kommunala kulturskolor, en undervisning som borde få ökade istället för som på flera håll minskade resurser. Det finns mer att göra för att väcka intresse hos de riktigt unga, få de att pröva nya spelstilar och lyssna till det nya inom konstmusiken. Viktig är också den verksamhet som för skolelever samman med den professionella kammarmusiken – att spelas och synas i skolor och kulturskolor måste fortsatt vara en väsentlig uppgift för kammarmusiker och tonsättare.

Ett levande intresse för kammarmusiken måste hela tiden födas på nytt – enklaste vägen är att låta konstnärerna möta de unga kontinuerligt. Den musikaliska och konstnärliga grundforskning som ett rikt kammarmusikliv kan liknas vid måste stå i ständig kontakt och dialog med de unga generationerna.

Navet skulle uppmuntra en tätare kommunikation mellan musiker/tonsättare och grund- och kulturskolan.

Kammarmusiken saknar en egen scen, en plats där såväl den tidiga som den nyskrivna kammarmusiken hör hemma. En scen där publiken vet att den alltid finner kammarmusik av hög klass, spännande möten mellan kammarmusik och andra genrer samt givande föreläsningar och offentliga samtal med utövare och upphovsmän.

Då en majoritet av landets frilansande musiker och tonsättare bor och verkar i Stockholm med omnejd, så är det naturligt att tänka sig en kammarmusikens scen i Stockholm. En sådan scen skulle också knytas till kammarmusikens nav, ta ett nationellt ansvar för kammarmusiken och ingå i ett nätverk av ett antal andra scener och regionala arrangörer till vilka konsertprojekt och ensembler turnerar, likt den utveckling som ledde fram till Dansens Hus och Dansnät Sverige.

Kammarmusikens scen skulle tillförsäkra kammarmusikkonsten plats och stärka dess angelägenhet i samhället

---

En scen för kammarmusiken

Sammanfattning

genom ett brett program kring kammarmusik och presentation av svenska och internationella ensembler. Repertoarmässigt skulle scenen, på ett konstnärligt medvetet sätt, rymma såväl barockmusik som wienklassicism, nutida konstmusik och ljudkonst. Här skulle det finnas ändamålsenliga repetitions- och administrativa lokaler samt rum för kurser och föredragsserier. Ett möjligt scenario är att den planerade Musikeralliansen och kammarmusikens nav knyts till gemensamma lokaler.

Navet skulle med denna scen starkt bidra till kammarmusikens utveckling och ställning som konststart.

DET ÄR VIKTIGT att göra skillnad mellan konstpolitik och kulturpolitik inom kammarmusikens område. Med andra ord är det viktigt att väsentliga resurser dirigeras också till konstnärlig produktion och inte enbart till förmedlingsledet. Kammarmusiken som näringskammare och grundforskningsmiljö måste värnas och vidareutvecklas, liksom de fria musiker och tonsättare som ägnar sig åt denna konst. Kammarmusikens konstnärligt starka innehåll är inte tillräckligt tillvarataget i någon struktur. Dess förutsättningar och arbetssätt passar inte in i de nuvarande institutionerna, och det är hög tid att lyfta fram detta.

Förebilder är viktiga för konststartens fortlevnad. Fler musiker, tonsättare och ensembler måste ges tillfälle att ägna sig åt kammarmusik under längre sammanhållande perioder. Saknas levande förebilder och möjligheter att utvecklas inom kammarmusiken så riskerar genren att utarmas. En sådan utarmning hotar på sikt hela återväxten på konstmusiksidan, och i förlängningen hela musiklivet.

Kammarmusiken behöver ett statligt uppdrag att bilda ett nav. Ett nav som skulle vara konstnärligt ansvarstagande, producerande och stimulerande på flera plan samtidigt. Med ett öppet konstruerat kammarmusikens nav vill vi också värna den konstnärliga självständigheten som viktig drivkraft.

Finansieringen kunde möjliggöras via omfördelningar av befintliga medel. En omfördelning av exempelvis 30 miljoner kronor från olika delar av det institutionella musiklivet till ett kammarmusikens nav motsvarar

omkring 3% av det statliga stödet till institutionerna. Samtidigt skulle detta innebära mer än en tredubbling av det totala belopp som nu går specifikt till den fria musikens företrädare. Medlen skulle på så vis användas betydligt effektivare än idag.

Bildandet av ett kammarmusikens nav, parallellt med en utveckling av professionella arrangörer runt om i landet och ökade möjligheter för fria grupper och tonsättare att söka stöd, banar väg för en stark konstnärlig utveckling av det breda fältet kammarmusiken utgör. Det är dock väsentligt att dessa tre åtgärder verkligen vidtas parallellt, eftersom de är beroende av varandra.

Ett kammarmusikens nav skulle fungera som obunden kraft i förhållande till nuvarande institutioner och till det fria musiklivet. Navet skulle också underlätta institutionernas nyväckta uppdrag att i högre grad samarbeta med det fria musiklivet. Dess konstnärliga ledare och konstnärliga råd/styrelse skulle ha ett ansvar att samordna egna produktioner samt aktivt söka upp och knyta kontakter både inom Sverige och internationellt.

